

Till Landsbygdsministern

Hjärt-Lungfonden kräver att regeringen prioriterar hälsosam och hållbar produktion och konsumtion i den kommande livsmedelsstrategin.

Regeringen har påbörjat en översyn av livsmedelsstrategin från 2017, där övergripande fokus ligger på konkurrenskraft, lönsamhet och svensk försörjningsförmåga.

Hjärt-Lungfonden vill att regeringen i sitt arbete med livsmedelsstrategin formulerar prioriteringar för att utveckla en hälsosam och hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Det behövs konkreta mål om folkhälsa kopplat till livsmedel. En hälsosam och hållbar produktion bör fokusera på såväl animaliska som växtbaserade produkter. Vi behöver öka svensk produktion av vegetabiliska proteiner och grönsaker. Att producera hälsosamt och hållbart ska var prioriterat och lönsamt.

Ohälsosamma matvanor är idag en av de största riskerna för ohälsa och förtida död i Sverige. Ohälsosamma matvanor, övervikt och obesitas är viktiga bakomliggande riskfaktorer för många kostrelaterade sjukdomar bland annat ökar risken för diabetes typ 2 och hjärt-kärlsjukdomar. Generellt äter vi för lite av det som är bra för hälsan: omättade fetter, grönsaker, frukt, fisk, och fullkorn och för mycket av det som är sämre för hälsan: mättade fetter, salt och socker.

Institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi i Lund har för Hjärt-Lungfondens räkning studerat hur våra levnadsvanor påverkar hjärt-kärlsjukdomar och kommit fram till att över hälften av all ischemisk hjärtsjukdom och över 30 procent av alla strokefall i Sverige kan tillskrivas våra levnadsvanor.

Ohälsosamma matvanor är den kategori av levnadsvanor som enligt beräkningarna har störst inverkan och tillskrivs 46 procent av förekomsten av ischemisk hjärtsjukdom, medan 15 procent kopplas till stroke. Bland matvanorna är ett för högt intag av salt det som hade störst påverkan på förekomsten av hjärt-kärlsjukdom, med 22 procent av ischemisk hjärtsjukdom och 10 procent av stroke. Låg konsumtion av fullkorn hade näst störst påverkan på hjärt-kärlsjukdom, där 15 procent av ischemisk hjärtsjukdom kunde kopplas till det.

Ett tydligt resultat av våra ohälsosamma matvanor är att andelen individer med övervikt och fetma ökar. Över hälften av den vuxna befolkningen är antingen överviktiga eller lever med obesitas. Andelen 11-15 åringar i Sverige med övervikt har mer än fördubblats på 30 år.

Under samma period har andelen barn som lever med obesitas femdubblats. Nya siffror från 2022 visar att bland pojkar i åldrarna 7-9 år är det 32 procent som lever med övervikt och 14 procent som lever med obesitas, bland flickorna är motsvarande siffror 31 procent och 10 procent.

Orsaken till övervikt och obesitas är överkonsumtion av energi i förhållande till kroppens energibehov. Hur våra matvanor ser ut påverkas av faktorer som utbud, tillgänglighet, pris och sociala normer.

Därför uppmanar Hjärt-Lungfonden regeringen att lyfta hälsosam och hållbar livsmedelsproduktion när den nya livsmedelsstrategin utformas. Hjärt-Lungfonden vill se en livsmedelsstrategi som:

- Tar avstamp i EU:s Farm to Fork som är en viktig drivkraft för en hälsosam och hållbar livsmedelsproduktion.
- Premierar livsmedelsproduktion som aktivt sänker saltinnehållet i livsmedel.
- Integrerar strategier för folkhälsa och hållbar livsmedelskonsumtion, till exempel genom att anamma mål som tas fram inom regeringsuppdraget till Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten.
- Underlättar och ger incitament för konsumenter att göra rätt genom att skapa förutsättningar för hälsosamma val i vardagen genom åtgärder för utbud, märkning och kunskapslyft.
- Prioriterar forskning och innovation som utvecklar matproduktion inom planetens gränser och för människans hälsa.
- Låter offentlig upphandling gå före och skapa en utveckling mot ökad lokal och hälsosam livsmedelsproduktion.
- Ger långsiktiga villkor och finansiering för åtgärder i livsmedelsproduktionen som styr mot ökad hälsa.

Kristina Sparreljung, Generalsekreterare Hjärt-Lungfonden